

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 9.12.2004
KOM(2004) 795 lõplik

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE

**EUROOPA NAABRUSPOLIITIKA TEGEVUSKAVU
KÄSITLEVATE KOMISJONI ETTEPANEKUTE KOHTA**

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE

EUROOPA NAABRUSPOLIITIKA TEGEVUSKAVU KÄSITLEVATE KOMISJONI ETTEPANEKUTE KOHTA

1. SISSEJUHATUS

2004. aasta mais koostatud Euroopa naabruspoliitika strateegiadokumendis¹ esitas komisjon oma lähenemisviisi Euroopa naabruspoliitika arendamisele järgnevatel aastatel. Kõnealune dokument põhines enam kui aasta kestnud intensiivsel tööl, mis järgnes komisjoni teatisele „Laiem Euroopa - Naabruspoliitika: uus raamistik suheteks meie ida- ja lõunanaabritega“². Nõu peeti nii liikmesriikide, peasekretäri/kõrge esindaja kui ka partnerriikidega. 2004. aasta strateegiadokumendis määratleti naabruspoliitika rakendamise eesmärgid ja põhimõtted, geograafiline ulatus ning meetodid. Nõukogu „*tervitas ka komisjoni ettepanekut jätkata Euroopa naabruspoliitikat asjaomaste naaberriikidega ühiselt kokkulepitud tegevuskavade abil*“³.

Komisjon on nüüdseks lõpetanud kõikide partneritega peetud konsultatsioonid esimeste tegevuskavade eelnõude üle ja edastab need nõukogule heakskiitmiseks ning hilisemaks kinnitamiseks assotsieerimis- või koostöönõukogus.

Teatise eesmärgiks on asetada tegevuskava Euroopa naabruspoliitika raamistikku, eelkõige praegu Ukrainas toimuva poliitilise arengu valguses.

2. EUROOPA NAABRUSPOLIITIKA PÕHIJONED

Euroopa naabruspoliitika pakub vahendeid ELi ja tema partnerite vaheliste suhete tugevdamiseks, mida tuleb eristada Euroopa riikidele kättesaadavatest Euroopa Liidu lepingu artiklis 49 sätestatud võimalustest. Euroopa naabruspoliitika on suunatud liidu naaberriikidest partneritele, kes ei osale käesolevas ühinemises või ühinemiseelses protsessis.

Euroopa naabruspoliitika eesmärgiks on jagada laienemise eeliseid naaberriikidega, et tugevdada stabiilsust, turvalisust ning heaolu kõigi huvides. Tõmmates riike üha lähematesse suhetesse ELiga, saab luua sõprade ringi ning vältida uute eraldusjoonte tekkimist. Kõnealune poliitika pakub riikidele võimaluse osaleda mitmes ELi tegevuses ning teha seda tihedamas koostöös poliitika-, julgeoleku- ja majandusvaldkonnas ning ka kultuuri ja hariduse alal. Omades oma partneritega sellist tihedamat seotust, loodab EL tugevdada partnerite kohustust järgida selliseid ühiseid väärtusi nagu õigusrüügi tagamine, hea juhtimistava, inimõiguste austamine ning heanaaberlike suhete edendamine.

---

¹ KOM(2004) 373, 12.5.2004.

² KOM(2003) 104, 11.3.2003.

³ Üldasjade ja välissuhete nõukogu 14. juuni 2004. aasta otsused.

Euroopa naabruspoliitika raames tugevdatakse edaspidi koostööd partnerriikidega ka paljudes muudes valdkondades nagu poliitiline dialoog ja koostöö, kaubandus, siseturupoliitika, energia, transport, infoühiskond, keskkond, teadus ja innovatsioon, sotsiaalpoliitika ning inimestevahelised kontaktid.

Euroopa naabruspoliitika on igati kooskõlas Euroopa julgeolekustrateegia (heakskiidetud 2003. aasta detsembri Euroopa Ülemkogus) eesmärkidega, milleks on: „*aidata eelkõige kaasa stabiilsuse ning hea juhtimistava saavutamisele lähinaabruskonnas [ja] arendada kuni Euroopa Liidu idapiiri ning Vahemereni selliste hästi juhitud riikide ring, kellega meil oleksid lähedased koostöösuhted.*“

Euroopa naabruspoliitika on oluliseks täienduseks Barcelona protsessile, mille abil võimaldatakse igal partneril arendada tihedamaid sidemeid ELiga vastavalt iga riigi erivajadustele ning võimetele.

3. TEGEVUSKAVAD

Tegevuskavad on esimeseks sammuks eespool esitatud visiooni elluviimiseks. Vastavalt nõukogu järeldustele, tuleb käesolevad tegevuskavade ettepanekud⁴: „*asjaomaste naaberriikidega ühiselt kokku leppida. Tegevuskavade minimaalseks kestuseks peaks olema kolm aastat ning neid võib uuendada vastastikusel kokkuleppel. Tegevuskavad peaksid rajanema ühistel põhimõtetel, kuid siiski üksteisest erineva, võttes arvesse iga naaberriigi eripära, riiklike reformide toimumist ning suhteid ELiga. Tegevuskavad peaksid olema laiaulatuslikud, kuid samal ajal selgelt välja tooma piiratud arvu prioriteete ning õhutama reforme viima ellu. Tegevuskavad peaksid võimaluse korral kaasa aitama ka piirkondlikule koostööle.*“

Esimesed tegevuskavad on välja töötatud partneritega, kellega ELil on kehtivad assotsieerimis- või partnerlus- ja koostöölepingud: Jordania, Moldova, Maroko, Tuneesia, Ukraina, Iisrael ning Palestiina omavalitsus. Komisjon koostas enne tegevuskavade väljatöötamist riikide kohta aruanded, mida kasutati iga riigi prioriteetide kindlaksmääramises. Komisjon pidas 2004. aastal tihedas koostöös liikmesriikidega selgitavaid läbirääkimisi kõikide kõnealuste partneritega. Järgnevad eesistujariigid, nõukogu sekretariaat ja peasekretäri/kõrge esindaja Javier Solana esindajad osalesid kõigil partneritega peetud nõupidamistel.

Suhted iga Euroopa naabruspoliitika partneriga on erinevad nii intensiivsuse kui ka eesmärkide poolest, mis peegeldab seda, mil määral suudetakse ühiseid väärtusi tõhusalt jagada, suhete hetkeseisu, riigi vajadusi ja suutlikkust ning ühishuve. Täpsed tegevuskavad sisaldavad mitmeid prioriteete, mille eesmärk on tõhustada kõnealustest väärtustest kinnipidamist. Prioriteetideks on näiteks demokraatia ja õigusriigi tugevdamine, inimõiguste ja põhivabaduste austamine, sealhulgas meedia- ja sõnavabadus, vähemuste õiguste austamine ning tsiviilühiskonna arengu toetamine. Samas on silmas peetud ka kohustusi, mille eesmärgiks on ELi välistegevuse teatavad olulised küljed, sealhulgas eelkõige terrorismi ja massihävitusrelvade leviku vastu võitlemine, ning jõupingutused konfliktide lahendamiseks. Tegevusplaanid peaksid kaasa aitama piiriülesele koostööle. Arvesse võetakse struktuurpoliitikast saadud kogemusi.

---

⁴ 16. juuni 2003. aasta ning 14. juuni 2004. aasta üldasjade ja välissuhete nõukogud.

Tegevusplaanis kindlaksmääratud prioriteetide eesmärgiks on olla samal ajal nii ambitsioonikad kui ka realistlikud ning need on määratletud nii täpselt ja detailselt kui vähegi võimalik, selleks et võimaldada mõlemapoolsete kohustuste konkreetset kontrolli ning järelevalvet.

Komisjon saadab tegevuskavade eelnõud teavitamise eesmärgil nii Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele kui ka Regioonide Komiteele.

Iga partnerriigiga tehtava koostöö õiguslikuks aluseks on kehtiv assotsieerimisleping või partnerlus- ja koostööleping. Kui liikmesriigid on tegevuskava heaks kiitnud, kinnitatakse tegevuskavad vastavates assotsieerimis- või partnerlus- ja koostöö nõukogudes. See tähendab, et komisjon esitab esiteks ettepaneku nõukogu otsuse kohta, mis käsitleb Euroopa Ühenduse ja liikmesriikide asjaomases assotsieerimis- või partnerlus- ja koostöönõukogus võetavat seisukohta tegevuskava rakendamist käsitleva soovitusel vastuvõtmise suhtes.

Seejärel kasutatakse kõnealuste lepingute alusel loodud ühisorganeid (assotsieerimis- või koostöönõukogu ja komiteed või allkomiteed) tegevuskavade rakendamise edendamiseks ja järelevalve teostamiseks. Koosolekul kokkulepitud eesmärkide täitmise üle teostavad järelevalvet asjaomaste assotsieerimis- või partnerlus- ja koostöönõukogude poolt asutatud organid, milles osalevad partnerriikide, liikmesriikide, Euroopa Komisjoni ja nõukogu sekretariaadi esindajad. Kõnealuste lepingute alusel loodud struktuure, eelkõige allkomiteesid, kontrollitakse, et tagada tegevuskavades määratletud prioriteetide nõuetekohane kajastamine.

Komisjon koostab perioodiliselt eduaruandeid ning aruandeid valdkondade kohta, millele on vaja enam tähelepanu pöörata. Komisjon palub kõnealuste aruannete koostamiseks partnerriikidel saata teavet ning lähtub ka muude organisatsioonide, näiteks Euroopa Nõukogu, OSCE, ÜRO organite ja rahvusvaheliste finantseerimisasutuste vastava eksperdi arvamustest. Komisjon kavatab esitada nõukogule esimesed eduaruanded riikide kohta, keda käsitletakse kõnealustes tegevuskavades, 2006. aasta jooksul ja ülejäänud 2007. aastal. Komisjon loodab edasisele koostööle peasekretäri/kõrge esindajaga valdkondades, mis on seotud poliitilise dialoogi ja koostöö ning ÜVJPga.

Mis tahes ettepanekud, mis käsitlevad edasist arengut ELi ja partnerriikide vaheliste lepinguliste sidemete vallas, tehakse kõnealuste aruannete põhjal. Komisjon on teinud ettepaneku, et sõltuvalt esialgsete tegevuskavade rakendamisel saavutatud edust, võib partneritele teha ettepaneku uueks ja laiemaks koostööks ELiga, mis tuleks määratleda Euroopa naabruspoliitika lepinguteks.

Tegevuskavades loetletud prioriteetide rakendamist toetatakse Meda ja Tacise programmide kaudu saadavate rahaliste vahenditega. Komisjon on kavandanud alates järgmisest finantsperspektiivist uue poliitilise Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahendi, mis keskendub eelkõige Euroopa naabruspoliitika tegevuskavade rakendamise toetamisele.

4. PRAEGUNE POLIITILINE KONTEKST

Ukraina kuulub nende partnerite hulka, kellega 2004. aastal peeti läbirääkimisi tegevuskava eelnõu üle. Komisjon on esitanud Ukrainale käesoleva tegevuskava selleks, et näidata oma täielikku seotust ja kohustusi seoses riigi edasise arenguga. Komisjon soovib nõukogul edastada käesolev tegevuskava ELi – Ukraina koostöönõukogule heakskiitmiseks niipea, kui olukord Ukrainas võimaldab kaaluda selle sätete rakendamist. Kõnealuste tingimuste hulka kuuluvad ka vabad ja ausad presidendivalimised vastavalt OSCE standarditele.

5. EDASISED TEGEVUSKAVAD

14. juunil 2004. aastal otsustas üldasjade ja välissuhete nõukogu komisjoni ettepanekul kaasata Euroopa naabruspoliitikasse Armeenia, Gruusia ja Aserbaidžani. See märgib olulist sammu ELi seotuses Lõuna-Kaukaasia piirkonnaga. Kõnealune otsus loob võimaluse märkimisväärselt tõhusamaks partnerluseks. Esimese sammuna valmistab komisjon ette riikide aruanded, mis tuleb esitada 2005. aasta märtsis kokku tulevale Euroopa Ülemkogule. Kõnealuste aruannete alusel koostatakse soovitus teemal kas ja millal valmistada ette tegevuskavad kõnealuste riikide jaoks.

Nüüd, mil on jõus asjaomased ELi assotsieerimislepingud Egiptuse ja Liibanoniga, integreerib komisjon need kaks riiki täielikult Euroopa naabruspoliitikasse ja on alustanud tegevuskavade ettevalmistamist. Komisjon valmistab aruanded ka nende kahe riigi kohta, et esitada need Euroopa Ülemkogu toimumise ajaks 2005. aasta märtsis. See aitab kindlaks määrata prioriteetsemad valdkonnad, millele Egiptuse ja Liibanoni tegevuskavad võiksid keskenduda.

Euroopa naabruspoliitika on avatud Valgevenele ja kõikidele Vahemere maadele, sealhulgas Liibüale, kui need vastavad vajalikele tingimustele, mis on eelduseks kõnealuses poliitikas osalemiseks.